

Wonen en leven in Rotterdam-West

M i g r a n t e n   a a n   h e t   w o o r d

Antonio Silva
Mpho Ntoane

Wijkpastoraat Middelland
Rotterdams instituut bewonersondersteuning, Rio

Vooraf

Voor u ligt het verslag van een ronde van gesprekken met vertegenwoordigers van migrantengroepen in Rotterdam-West. De gesprekken gaan over het wonen en leven in dit gebied. Het verslag geeft een beeld van hoe wordt gedacht over het onderwijs voor de kinderen, over de woonsituatie, over veiligheid en overlast, werkloosheid en eigen voorzieningen voor migranten.

Aanleiding voor de gespreksronde was de komst van de nieuwe deelgemeente Delfshaven in Rotterdam-West. Migrantengroepen waren onvoldoende betrokken bij de voorbereiding daarvan. Dat was reden voor het migrantenopbouwwerk en het pastoraat Oude Wijken in Middelland om een project te starten met als doel de opvattingen van migrantengroepen over het wonen en leven in Rotterdam-West in kaart te brengen en hen te betrekken bij de vorming van de deelgemeente.

Het project werd mogelijk gemaakt door het Rotterdams instituut bewonersondersteuning Rio en het Wijkpastoraat Middelland en uitgevoerd door Antonio Silva, migrantenopbouwwerker en Mpho Ntoane, medewerker van het wijkpastoraat.

Het rapport heeft niet de pretentie om een wetenschappelijk verslag te zijn. Het gaat om een inventarisatie van de belangen, behoeften en verwachtingen van verschillende groepen migranten in relatie tot hun directe omgeving. Bij het tot stand komen van het verslag werd medewerking verleend door de volgende instellingen:

- Mevlana Moskee
- Stichting Moslims Moskee 'An-Nasr' voor Marokkaanse werknemers
- Merkez Moskee
- Aya-Sofie Moskee
- Migranten parochie O.L.V. de Vrede
- Stichting Italiaans Trefcentrum Rotterdam
- Stichting Chinese Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk
- Vereniging Abou Rakrak
- De Kaap-Verdiaanse Federatie
- Stichting Migranten Cultureel Centrum Middelland
- De Sociedade Cultural Caboverdeana de Rotterdam
- Shaan-i-Islam Ahli Sunnat

Deze zelforganisaties, moskeeën en kerken zijn ons behulpzaam geweest bij het organiseren van de interviews. Zij hebben ons in de gelegenheid gesteld met hen gesprekken te voeren. Wij zijn deze organisaties erg dankbaar voor hun medewerking. Verder willen wij de families bedanken bij wie wij op de koffie geweest zijn en voor de door hen gegeven interviews.

In het rapport hebben we het over 'de Turken', 'de Kaap-Verdianen', 'de kerk', 'de moskee', 'de organisatie', enz. Wij zijn ons er van bewust dat dit taalgebruik misverstanden kan oproepen. De opvattingen van onze gesprekspartners zijn niet altijd gelijklopend. Er moeten wat dat betreft de nodige nuances worden aangebracht en niet te snelle conclusies worden getrokken.

Wij hopen dat de door ons verzamelde informatie benut wordt ten behoeve van een ieder die zich betrokken voelt bij de woon- en leefsituatie van migranten in Rotterdam-West. Hopelijk zal dit verslag enig inzicht verschaffen in hoe migranten denken over hun heden en hun toekomst in dit deel van Rotterdam.

Veel migranten verkeren in een maatschappelijk isolement en voelen zich bedreigd. In de gesprekken kwam dat sterk naar voren. We hopen met dit verslag een bijdrage te leveren aan de broodnodige communicatie.

Antonio Silva, Mpho Ntoane

9. Samenvatting en signaleringen

In 1991 besloot de gemeenteraad tot de instelling van een deelgemeente in Rotterdam-West. Tegelijkertijd werd een politieke klankbordgroep ingesteld ter voorbereiding van de invoering van de deelgemeente Delfshaven. Terwijl de klankbordgroep bezig was haar taak uit te voeren kwamen het Rio en het Oude Wijken pastoraat tot de conclusie, dat de betrokkenheid van migranten bij de invoering van de deelgemeente versterkt moest worden. Gezien de specifieke problemen en de werkelijkheid van migranten vraagt dat om een eigen toegespitste benadering.

Migranten wonen, werken, leven in dit gebied en het is vanzelfsprekend dat hun inbreng naar voren komt. Er moet worden bereikt dat ze zich bewuster worden van hun invloed op de woon- en leefomgeving.

Met dit doel werd een uitgebreide gespreksronde georganiseerd met moskeeën en organisaties van migranten om de meningen van migranten over het onderwijs, werkloosheid/werkgelegenheid, overlast, veiligheid, enz., aan bod te laten komen.

We zetten samenvattend onze bevindingen op een rij. We verwachten wij dat deze informatie aanleiding zal zijn voor een discussie met de migranten binnen het gebied van de deelgemeente Delfshaven.

Onderwijs

Wij beginnen met een van de belangrijkste onderwerpen waarover wij met migranten spraken, de tekortkomingen in het onderwijs.

Alhoewel het uitgangspunt van de migrantengroepen soms verschillend is, maakt iedereen zorgen over de toekomst van het onderwijs.

Het onderwijs kan worden opgevat als een gemeenschappelijke punt van migranten. Dat is logisch, want de verbetering van het onderwijs is de enige hoop dat het ooit goed zal gaan met de kinderen van buitenlandse afkomst.

Elke etnische groep is trots op zijn achtergrond, zijn eigen liedjes, zijn nationale gerechten, de vlag van zijn land, zijn taal, enz. Daarom heeft het weinig zin om te beweren dat migranten alles gemeenschappelijk met elkaar hebben. Maar de slechte leerprestaties van de kinderen lijkt een bindend punt voor iedereen.

Veel migranten vinden dat in het onderwijs gediscrimineerd wordt.

In de verhouding tussen leerlingen en leerkrachten ontbreekt duidelijkheid en gezag.

Het ziekteverzuim onder de leerkrachten bij de zwarte scholen is relatief hoog. Als gevolg daarvan doen de scholen te vaak een beroep op invalkrachten. Deze situatie is slecht voor de kwaliteit van het onderwijs.

De scholen houden naar de mening van verschillende van onze gesprekspartners met opzet belangrijke informatie achter, waardoor het buitenlandse ouders onmogelijk wordt gemaakt enige controle te oefenen op de kwaliteit van het onderwijs.

Veel migranten achten het bestaan van 'zwarte scholen' maatschappelijk niet wenselijk en ontoelaatbaar.

Het feit dat Nederlanders hun kinderen naar andere scholen buiten de wijk brengen heeft volgens migranten niet alleen te maken met discriminatie maar ook met de onmacht van de overheid om de problemen binnen het onderwijs aan te pakken.

De oplossing ligt bij de overheid. En er wordt ook verwacht dat de overheid zo snel mogelijk met voorstellen komt.

Als dat niet gebeurt zullen migranten zelf met alternatieven komen. Deze alternatieven houden o.a. in dat met name de islamieten eigen scholen zullen oprichten.

Ook wordt gedacht aan het huren van bussen om de kinderen massaal naar andere wijken te brengen waar het in het onderwijs nog steeds redelijk gaat.

Tot slot lijkt de discussie over het onderwijs in eigen taal en cultuur, OETC, bij bepaalde groepen voor de nodige problemen te zorgen. Bij Abou Rakrak leeft de idee om het OETC gewoon om te zetten in 'Arabisch les'. De leerkracht zou dan opgenomen moeten worden in het team van de leerkrachten.

Huisvesting

Iedereen ziet de 'concentratie' van migranten als een probleem. De overheid wordt dringend verzocht maatregelen te nemen die de voortgaande concentratie tegen gaat.

Als migranten niet meer verspreid in de hele stad wonen zullen migranten en Nederlanders de kans missen om hun kinderen op het schoolplein al spelend te leren elkaars culturen te respecteren.

Migranten zeggen moeite te hebben met de manier waarop de verdeling van de woningen plaatsvindt. Men heeft de indruk dat bij het toewijzingsbeleid de wensen van de Nederlandse kandidaten zwaarder wegen dan die van migranten.

Vele migranten zijn van mening dat de situatie nu zelfs zo dat Nederlandse kandidaten de vrijheid hebben om te bepalen of ze tussen migranten willen wonen. Nederlanders maken bewust de keuze om niet tussen migranten te wonen. Woningcorporaties houden, zo meent men, rekening met deze specifieke wensen.

Huisvestingsproblemen hebben negatieve consequenties voor migrantenkinderen in het onderwijs. De leerprestatie van de kinderen wordt daardoor negatief beïnvloed.

Overlast

Migranten en Nederlanders geven elkaar over en weer de schuld geven van de situatie.

Nederlanders beweren dat de moskeeën in de omgeving een bron van overlast vormen. Voor en na het 'gebed' is het meestal erg druk in de omgeving van de moskeeën; er zijn te veel auto's die in de buurt van de moskeeën vaak naast elkaar geparkeerd staan, enz.

Migranten vinden de opmerkingen van de Nederlanders onterecht en discriminerend. De overlast wordt veroorzaakt doordat er te veel en overbodige horeca-gelegenheden zijn. Ook wordt gewezen op de grote overlast als gevolg van de handel en consumptie van drugs in Rotterdam-West.

Onveiligheid

Weinig mensen voelen zich veilig in dit gebied. De politie schijnt de controle te hebben verloren over de situatie.

Sommige mensen denken aan het aanschaffen van wapens om daarmee hun eigen veiligheid te garanderen. Ze zeggen niet van plan te zijn om op het moment dat er bij hen ingebroken wordt drie uren lang te gaan zitten wachten tot de politie komt.

Bij sommige mensen is er sprake van uitzichtloosheid. In de woningen wordt ingebroken, terwijl vrouwen en kinderen thuis zijn. Volgens de bewoners heeft het geen zin om hulp vragen want de politie heeft nooit tijd om bij te springen in situaties van nood.

Iedereen vraagt zich af hoe het verder moet.

Werkloosheid

Wat betreft de werkloosheid kunnen we met twee woorden spreken: uitzichtloosheid en teleurstelling.

Bij de problemen in het onderwijs hebben veel migranten ondanks hun somberheid de hoop dat er veranderingen komen. Ten aanzien van de werkloosheid ligt de situatie heel anders.

De bevordering van werkgelegenheid voor migranten staat naar hun mening niet op de agenda van de politiek. Niemand, behalve dan de migranten zelf, schijnt het probleem van de werkloosheid onder migranten serieus te nemen.

Bepaalde groepen hebben de hoop opgegeven. Er komt geen arbeidsplaats vrij. Het bedrijfsleven kan geen ongeschoolde mensen gebruiken. De overheid evenmin.

Een dienstbetrekking aanvaarden als banenpooler lijkt niet voor iedereen weggelegd.

Het beheersen van de Nederlandse taal staat boven aan de verlanglijst van werkgevers, terwijl bepaalde migrantengroepen nauwelijks meer in staat zijn de taal te leren.

Zelfs voor de jongeren ziet de toekomst er somber uit. Wij weten dat er onder de jongeren de werkloosheid schrikbarend hoog is. Een grote aantal heeft geen opleiding genoten en niet iedereen is gemotiveerd om terug te gaan naar de schoolbank.

Politieke participatie

De politiek heeft op dit ogenblik niet 'de prioriteit' bij migranten.

Zoals wij met name bij de Kaap-Verdianen te verstaan hebben gekregen, moet er allereerst gewerkt worden aan de problemen waarmee migranten dagelijks geconfronteerd worden.

Desondanks wil iedereen gebruik blijven maken van zijn stemrecht om te voorkomen dat de C.D. groter wordt dan wat zij nu al is.

Migranten zijn bezig de weg te vinden naar de politiek. Het is een langdurige proces, maar het is niet ondenkbaar dat migranten tijdens de verkiezingen met eigen kandidaten komen.

Met name de kleine organisaties van migranten spelen een belangrijke rol in het proces van bewustwording van de achterban. Daarom is het belangrijk dat deze organisaties van migranten de mogelijkheid krijgen om zich verder te ontwikkelen. De politiek mag deze unieke kans niet missen om het zelfinitiatief van migranten te ondersteunen. Het grote aantal migrantenorganisaties in Rotterdam-West bewijst dat migranten groot belang hechten aan hun eigen vorm van participatie.

Ze ontwikkelen hun eigen maatstaven voor participatie en vervolgens nodigen ze de overheid en het welzijnswerk uit om met hun mee te denken over kansen en mogelijkheden voor integratie in de Nederlandse samenleving.

Migranten willen zelf bepalen hoe ze verder willen in de multiculturele Nederlandse samenleving. Sommige mensen zullen het proces langzaam zien gaan, maar het doel komt heel duidelijk in het vizier.

Tot slot het volgende. Gezien de gespannen sfeer die wij aantreffen tijdens de interviews lijkt het ons belangrijk dat er op zeer korte termijn iemand de opdracht krijgt om migranten te betrekken bij het proces van besluitvorming in dit gebied. Het opzetten van een 'goede' voorlichtingscampagne ten behoeve van migranten wordt dringend aanbevolen.

De voorlichters zullen zich daarbij moeten bedienen van de migranten media. Huisbezoek lijkt nog steeds een van de belangrijkste middelen om met migranten in contact te komen. Verder blijft voorlichting in eigen taal ontzettend belangrijk. Bij bepaalde bevolkingsgroepen lijkt de radio veel mensen te kunnen bereiken. Vooral bij de Kaap-Verdiaanse bewoners worden radio-programma's in eigen taal ontzettend populair.

Via de radio kunnen migranten gestimuleerd worden om mee te doen in het proces van besluitvorming in eigen omgeving.

Het proces van besluitvorming wordt op dit ogenblik gekenmerkt door eenzijdigheid, en dat is niet wenselijk.

Er moeten veranderingen komen. Want als dat niet gebeurt, blijven migranten de schuld krijgen van de vervuiling, onveiligheid, (drugs)overlast, enz.

Terwijl migranten zelf met ideeën komen over hoe naar hun mening de problemen aangepakt dienen te worden. Het heeft geen zin om elkaar heen en weer te beschuldigen van de misstanden in deze samenleving. Laat iedereen die dat wil en kan, zijn/haar bijdrage leveren zodat er gesproken kan worden van samenlevingsopbouw in dit deel van de stad.